LAUSUNTO PERUSTUSLAKIVALIOKUNNALLE

Asia:
- HE 87/2019 vp hallituksen esitys eduskunnalle sosiaaliturva- ja vakuutuslainsäädännön muuttamiseksi EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen johdosta

Perustuslakivaliokunta on pyytänyt minulta asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä 87/2019 vp. Esitän perustuslakivaliokunnalle lausuntonani kunnioittavasti seuraavaa:

1. Yleistä

Hallituksen esityksen lakiehdotukset täydentävät ja täsmentävät Euroopan unionin yleistä tietosuoja-asetusta sekä lisäksi sääntelyssä on otettava huomioon 1.1.2019 voimaan tullut tietosuojalaki (1050/2018), jossa on tietosuoja-asetusta täydentävää henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä. Perustuslakivaliokunta on antanut lausunnon (PeVL 78/2018 vp) lähes vastaavasta hallituksen esityksestä, joka kuitenkin raukesi vaalikauden päättyessä. Nyt lausuttavana olevan hallituksen esityksen mukaan sen valmistelussa on huomioitu aiemmin perustuslakivaliokunnan antama lausunto. Yleisesti ottaen hallituksen esityksen lakiehdotukset sisältävät teknisluonteisia voimassa olevaan lainsäädäntöön liittyviä muutoksia. Hallituksen esityksen säätämisjärjestysperusteluissa on selostettu lakiehdotusten suhdetta perustuslakiin lähinnä henkilötietojen suojan näkökulmasta. Esitys pitää sisällään myös tiedonsaantioikeuksia koskevaa sääntelyä.

Perustuslakivaliokunnan mukaan henkilötietojen suojaa koskevaa sääntelyä arvioitaessa merkityksellistä on, että EU:n perusoikeuskirjan 8 artiklassa turvataan jokaisen oikeus henkilötietojensa suojaan (PeVL 31/2017 vp). Valiokunta on kiinnittänyt huomiota myös siihen, että EU:n henkilötietojen käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä sovellettaessa on otettava huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklassa turvattu yksityiselämän suoja ja 8 artiklassa tarkoitettu henkilötietojen suoja ja että EU:n tuomioistuimen antamat tuomiot määrittävät näiltä osin yksityiselämän ja henkilötietojen suojan keskeistä sisältöä (PeVL 2/2018 vp, PeVL 49/2017 vp, PeVL 21/2017 vp).

Perustuslakivaliokunta on katsonut, ettei estettä ole sille, että henkilötietojen suojaan liittyvät sääntelyn kattavuuden sekä täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset voidaan joiltain osin täyttää myös asianmukaisesti laaditulla yleisellä Euroopan unionin asetuksella tai kansalliseen oikeuteen sisältyvällä yleislailla (ks.PeVL 14/2018 vp, PeVL 2/2018 vp, PeVL 49/2017 vp, PeVL 31/2017 vp, PeVL 5/2017 vp, PeVL 38/2016 vp, PeVL 54/2010 vp). Tällaisia yleislakeja ovat voimassa oleva tietosuojalaki sekä 1.1.2020 voimaan tuleva viranomaistoiminnassa laajasti sovellettava julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettu laki (906/2019, tiedonhallintalaki).

Valiokunta on pitänyt tärkeänä, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset ja että hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 14/2018 vp, PeVL 2/2018 vp, PeVL 31/2017 vp, PeVL 26/2017 vp, PeVL 2/2017 vp ja PeVL 44/2016 vp).

Lausuttavana oleva hallituksen esitys täyttää pääosiltaan esitetyt sääntelyyn kohdistuvat vaatimukset. Arvioin ja kiinnitän seuraavassa huomiota eräiltä osin hallituksen esityksessä ehdotettujen säännösten yksityiskohtiin ja tarkoituksenmukaisuuteen.

2. Käsittelyn rajoittaminen

Hallituksen esitys sisältää useita ehdotuksia rajoittavista poikkeuksista, joka koskevat tietosuoja-asetuksen 18 artiklassa säädettyä rekisteröidyn oikeutta käsittelyn rajoittamiseen. Tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdassa on lueteltu tilanteet, joissa mainittua oikeutta voidaan rajoittaa. Näihin perusteisiin kuuluvat kansanterveys ja sosiaaliturva sekä valvonta. Rajoituksia voidaan asettaa, jos ne ovat välttämättömiä ja oikeasuhtaisia. Hallituksen esityksen mukaan perusteena oikeuden toteuttamista koskevaksi poikkeukseksi on lähinnä sosiaaliturvan toimeenpanon ja siihen sisältyvän valvonnan turvaaminen. Hallituksen esityksen mukaan rekisteröidyn oikeutta käsittelyn rajoittamiseen olisi tarpeen rajoittaa tältä osin kansallisella lainsäädännöllä.

Lähtökohdiltaan julkisen vallan käytön yhteydessä rekisteröidyn oikeutta rajoittaa henkilötietojen käsittelyä on aiheellista arvioida muun lainsäädännön täytäntöönpanon ja viranomaisen toiminnan turvaamiseksi sekä perustuslain 21 §:n vaatimusten toteuttamiseksi. Tietosuoja-asetus mahdollistaa tämän kuitenkin siten, että rajoituksen on perustuttava välttämättömyyteen ja sen on oltava oikeasuhtaista. Hallituksen esityksessä ehdotettu rajoitus 18 artiklassa säädettyyn oikeuteen on ehdollinen. Rekisteröidyllä ei ole oikeutta rajoittaa tietojensa käsittelyä, jos rekisteröidyn vaatimus on ilmeisen perusteeton. Tältä osin on syytä kuitenkin kiittää huomiota siihen, että kansallisen tietosuojalain (1050/2018) säätämisen yhteydessä lakivaliokunta (LaVL 5/2018 vp) katsoi, että jos rekisterinpitäjä on viranomainen, rekisteröity voi valittaa viranomaisen rekisterinpitäjänä tekemästä hallintopäätöksestä hallinto-oikeuteen. Lakivaliokunnan käsityksen mukaan viranomaisen tekemä hallintopäätös voi koskea myös henkilötietojen käsittelyä, ja tarvittaessa rekisteröity voi pyytää asiasta hallintopäätöksen, josta valituksen voi tehdä. Hallintovaliokunta yhtyi lakivaliokunnan näkemykseen mietinnössään (HaVM 13/2018 vp).

Nähdäkseni tässä asetelmassa rajoitusta koskeva ehdotus menettää merkityksensä, jos rekisteröity pyytää esimerkiksi Kansaneläkelaitoksen tekemään päätöksen siitä, että käsittelyn rajoitusta koskevaa pyyntöä ei hyväksytä siitä syystä, että Kansaneläkelaitos arvioi rekisteröidyn vaatimuksen ilmeisen perusteettomaksi. Tällöin voidaan ajautua tilanteeseen, jossa Kansaneläkelaitoksen on odotettava rekisteröidyn oikeuden rajoittamista koskevan päätöksen lainvoimaisuutta ennen kuin voi käsitellä varsinaisen etuusasian loppuun. Siten ehdotettu sääntelymalli voi olla ongelmallinen perustuslain 21 §:ssä säädettyyn nähden, jossa kuitenkin on säädetty asiankäsittelyn joutuisuusvaatimuksesta. Tässä suhteessa voitaisiin jopa arvioida asiaa siten, että rekisteröidyn oikeutta rajoittaa tietojensa käsittelyä rajattaisiin ehdottomampaan muotoon asiankäsittelyn joutuisuuden varmistamiseksi. Joutuisuusvaatimus voi tarkoittaa jonkun toisen asianosaisen oikeuksien toteuttamista kuin rekisteröidyn, joka on pyytänyt käsittelyn rajoittamista.

Lisäksi ehdotus on jossain määrin sidoksissa perustuslain 21 §:ssä säädettyyn ja hallintolaissa tarkennettuun asianmukaiselle asiankäsittelylle asetettaviin vaatimuksiin. Hallituksen esityksen mukaan käsittelyn rajoittaminen tarkoittaa sitä, että esimerkiksi etuuksia koskevia päätöksiä ei voida antaa ennen kuin rekisterinpitäjä voi varmistaa tietojen paikkansapitävyyden. Tältä osin viranomaisella on hallintolain 31 §:ssä säädetty selvittämisvelvollisuus, johon voidaan katsoa kuuluvaksi se, että viranomainen selvittää sen hallussa olevien tietojen paikkaansa pitävyyden. Tässä suhteessa, jos rekisteröity esittää väitteen tietojen paikkaansa pitämättömyydestä, on viranomaisen hallintolain 31 §:n nojalla selvitettävä asiankäsittelyssä ilmi tulleet seikat sekä hankkia asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset. Hallintolaissa säädettyä voidaan pitää asianmukaisena suojatoimena, jos käsittelyn rajoittamista koskeva poikkeus tulisi sovellettavaksi.

Nähdäkseni ehdotettua olisi syytä arvioida vielä erikseen perustuslain 21 §:ssä säädettyyn ja tietosuojalainsäädännön oikeussuojakeinoihin liittyviin menettelyihin nähden. Nyt ehdotettu ehdollinen rekisteröidyn oikeuden rajoittamista koskeva sääntely voi olla ongelmallinen asianmukaisuus- ja joutuisuusvaatimuksen kannalta katsottuna. Harkittavaksi tulee lähinnä säännösten muotoilu ehdottomampaan muotoon.

3. Arkaluonteisten tietojen käsittely

Hallituksen esitys pitää sisällään valtiosääntöisesti arvioiden arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä sekä tietosuoja-asetuksessa tarkoitettujen erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyä. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että tietosuoja-asetuksen erityisten henkilötietoryhmien lisäksi arkaluonteisiksi henkilötiedoiksi on arvioitava sosiaalihuollon asiakastiedot (PeVL 1/2018 vp, PeVL 14/2018 vp ja PeVL 15/2018 vp). Sosiaalivakuutuksen tiedot voidaan katsoa rinnastuvan myös arkaluonteisiin henkilötietoihin. Hallituksen esityksessä säädetään myös tietosuoja-asetuksen 10 artiklassa tarkoitettujen rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvien tietojen käsittelystä. Vaikka nämä tiedot ovatkin erotettu erikseen tietosuoja-asetuksessa erityisistä henkilötietoryhmistä, on erottelu kuitenkin pääosiltaan näennäinen, koska 10 artikla asettaa erityisiä rajoitteita näiden tietojen käsittelylle. Siten pidän perusteltuna, että rikostuomioita ja rikkomuksia koskevien tietojen käsittelyä rekistereissä käsitellään valtiosääntöisesti arkaluonteisten henkilötietojen käsittelynä.

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti lausunut arkaluonteisten tietojen käsittelystä seuraavaa:

- Perustuslakivaliokunta on arvioinut arkaluonteisten tietojen käsittelyä pitäen lähtökohtana, että yksityiselämän suojaan kohdistuvia rajoituksia on arvioitava kulloisessakin sääntely-yhteydessä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten valossa (esimerkiksi PeVL 42/2016 vp).
- Lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa henkilötietojen käsittelystä säädettäessä erityisesti se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy perustuslain 10 §:n samassa momentissa turvatun yksityiselämän suojan piiriin. Lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa. Valiokunta on tämän vuoksi arvioinut erityisesti arkaluonteisten tietojen käsittelyn sallimisen koskevan yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (esimerkiksi PeVL 37/2013 vp). Tästä syystä arkaluonteisten tietojen käsittelystä muodostuvien rekisterien perustamista on arvioitava perusoikeuksien rajoitusedellytysten, erityisesti rajoitusten hyväksyttävyyden ja oikeasuhtaisuuden, kannalta (esimerkiksi PeVL 29/2016 vp ja PeVL 21/2012 vp).
- Arkaluonteisten tietojen saamista ja luovuttamista koskevan sääntelyn on oltava kattavaa ja täsmällistä (esimerkiksi PeVL 38/2016 vp).
- Perustuslakivaliokunta on myös arvioinut arkaluonteisten tietojen käsittelyn uhkia. Valiokunnan mielestä arkaluonteisia tietoja sisältäviin laajoihin rekistereihin liittyy tietoturvaan ja tietojen väärinkäyttöön liittyviä vakavia riskejä, jotka voivat viime kädessä muodostaa uhan henkilön identiteetille (esimerkiksi PeVL 13/2016 vp). Tästä syystä arkaluonteisten tietojen käsittely tulee rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (esimerkiksi PeVL 3/2017). Tätä on pidetty säätämisjärjestyskysymyksenä (esimerkiksi PeVL 15/2018 vp).
- Perustuslakivaliokunta on painottanut, että arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn kohdalla on syytä pyrkiä selkeään ja ymmärrettävään lainsäädäntöön (PeVL 14/2018 vp).

Hallituksen esityksen 18. lakiehdotus pitää sisällään ehdotuksen ulkomaisen vakuutusyhtiön oikeudesta käsitellä tietoja siihen kohdistuneista rikoksista ja rikosepäilyistä. Rikosepäily ei ole kuitenkaan nähdäkseni sellaista käsittelyä, joka kuuluisi suoraan tietosuoja-asetuksen 10 artiklan sisään. Ehdotettu sääntely täyttää arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyltä edellytettävät vaatimukset. Ehdotettu lainkohta pitää sisällään myös tietosuoja-asetuksen edellyttämät asianmukaiset suojatoimet, kuten sen, ettei rekisteröidyn oikeuksia ole ehdotettu rajoitettavaksi ja, että rekisterinpitäjälle säädetään asiassa erillinen ilmoitusvelvollisuus. Hallituksen esityksen 36. lakiehdotus sisältää vastaavan ehdotuksen. Pidän selvänä, että rekisterinpitäjän on informoitava selkeästi rekisteröidylle, jos häntä koskevia tietoja on rekisteröity lakiehdotuksessa tarkoitetuilla perusteilla tietosuoja-asetuksen 13 tai 14 artiklassa säädetyllä tavalla. Tieto rekisteröinnistä ei voi jäädä rekisteröidyn oman selonoton varaan, jotta hän voi aktiivisesti valvoa, ettei rikostuomioita ja rikkomuksia koskevia tietoja käsitellä muuten kuin laissa säädettyjen rajoitusten puitteissa.

4. Tietojen saaminen ja henkilötietojen luovuttaminen

Hallituksen esityksen 2. lakiehdotuksen 70 §:n muutoksen mukaan ”Rekisteristä voidaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin estämättä luovuttaa tietoja sähköisessä muodossa. Tieto henkilötunnuksen tunnusosasta ja ulkomailla asuvan luonnollisen henkilön kotiosoitteesta luovutetaan rekisteristä vain, jos luovutuksensaajalla on henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja. Muutoin ulkomailla asuvan luonnollisen henkilön kotiosoitteen sijasta luovutetaan tieto henkilön asuinmaasta.” Säännöksen perustelujen mukaan ”Tietoja voidaan pykälän mukaan luovuttaa julkisuuslain 16 §:n 3 momentin estämättä sähköisessä muodossa myös silloin, kun luovutuksensaajalla ei ole henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja”.

Ehdotettu säännös on ongelmallinen suhteessa henkilötietojen suojaa koskevaan sääntelyyn ja julkisuuslain 16.3 §:ssä säädettyyn nähden. Ehdotuksesta ei varsinaisesti ilmene, millä tavalla se tekee poikkeuksen julkisuuslain 16.3 §:ssä säädettyyn. Ehdotetussa muodossa rekisterissä olevia tietoja voidaan ilmeisesti luovuttaa sähköisessä muodossa suoramarkkinointia sekä markkina- ja mielipidetutkimusta varten, koska julkisuuslain 16.3 §:ssä tietojen luovuttamista on rajoitettu näihin tarkoituksiin siten, että luovuttaminen edellyttää rekisteröidyn antamaa suostumusta. Koska ehdotuksessa luovutuksia voidaan tehdä sähköisessä muodossa 16.3 §:ssä säädetyn estämättä, mahdollistaa ehdotus edellä olevan rajoitussäännöksen huomiotta jättämisen. Toiseksi säännöksestä ei ilmene, mitä siinä sähköisellä tiedon luovuttamisella tarkoitetaan sekä miksi ehdotettu poikkeus suhteessa julkisuuslain 16.3 §:ssä säädettyyn nähden koskee vain sähköistä muotoa. Vastakohtaispäätelmällä julkisuuslain 16.3 §:ssä säädettyä sovelletaan kopiona tai tulosteena luovutettaviin tietoihin. Niin ikään ulkomailla asuvan henkilön kotiosoitteen luovuttamiselle on ehdotettu säädettäväksi erityinen edellytys, joka puolestaan vastaa julkisuuslain 16.3 §:ssä säädettyä, mutta ilmeisesti rajoitus koskee vain sähköistä muotoa. Säännöstä tulisi tarkentaa tai ainakin varmistaa, ettei kysymys ole tietoverkossa olevan tietopalveluna tuotetun katseluyhteyden mahdollistavasta säännöksestä. Perustuslakivaliokunta on pitänyt henkilötietojen julkistamista perustuslain puitteissa mahdollisena toteuttaa julkisena tietopalveluna, jos sille on oikeusturvan takeiden ja perusoikeusjärjestelmän tavoitteiden kannalta hyväksyttävät perusteet (PeVL 2/2017 vp, PeVL 65/2014 vp, PeVL 32/2008 vp). Valiokunnan mukaan yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta on kuitenkin olennaista, että tietoverkkoon sijoitettavasta henkilörekisteristä tietoja ei voida hakea erilaisina massahakuina, vaan esimerkiksi ainoastaan yksittäisinä hakuina (PeVL 2/2017 vp, PeVL 32/2008 vp).

Ehdotettu säännös on myös ongelmallinen perusteluissa ilmaistun perusteella. Säännösehdotus vaikuttaisi mahdollistettavan henkilötietojen luovuttamisen rekisteristä lainvastaisiin käyttötarkoituksiin, koska perustelujen mukaan luovuttaminen voidaan tehdä myös tilanteissa, joissa luovutuksen saajalla ei ole oikeutta käsitellä henkilötietoja. Nähdäkseni perustuslain 10.1 §:ssä säädetyn henkilötietojen suojaa koskevan sääntelyä edellyttävän vaatimuksen johdosta oikeudesta henkilötietojen käsittelyyn on säädettävä tyhjentävästi laissa joko siten, että tietosuojaa koskeva sääntely tulee sovellettavaksi kyseiseen henkilötietojen käsittelyyn tai henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä ei sovelleta kyseiseen henkilötietojen käsittelyyn, kuten kotitalouspoikkeuksen piiriin kuuluvaan käsittelyyn. Tästä syystä on ilmeisen tarpeellista, että ehdotettu säännös muotoillaan täsmällisesti ja tarkkarajaisesti. Jos tietosuojaa koskevaa sääntelyä ei sovelleta jossakin tilanteessa henkilötietojen käsittelyyn, on näissä tilanteissa oikeus joka tapauksessa käsitellä henkilötietoja tietosuojasääntelystä riippumatta. Kysymys ei ole oikeudettomasta henkilötietojen käsittelystä. Oikeudeton henkilötietojen käsittely tarkoittaa nähdäkseni lainvastaista henkilötietojen käsittelyä.

Hallituksen esityksen 6. lakiehdotuksessa ehdotetaan muutettavaksi aikuiskoulutusetuisuuslain 29 §:n tiedonsaantia ja luovuttamista koskevaa säännöstä. *Kiinnitän tältä osin huomiota siihen, että ehdotetussa säännöksessä viitatut 27 § ja 28 § eivät täytä perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä ilmaisemia linjauksia salassapitosäännösten edelle menevästä tiedonsaantioikeuden oikeuttavasta sääntelystä.* Esimerkiksi 28 §:ssä tiedonsaanti on sidottu tarpeellisuusedellytykseen, mutta lainkohdassa ei mainita, mitä tietoja tämä tarpeellisuusedellytys koskee. Lainkohdassa on lueteltu ne toimijat, joilta tietoja on oikeus saada.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10.1 §:ssä säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat valiokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (PeVL 31/2017vp, PeVL 17/2016 vp). *Hallituksen esityksen 6. lakiehdotuksen 29 § tulisi muotoilla uudestaan siten, että tiedonsaanti- ja luovutusoikeus perustuu välttämättömyysedellytykselle. Samalla pitäisi myös tarkistaa 27 §:n ja 28 §:n muotoilut. Hallituksen esityksessä omaksuttu muotoilu useampaan pykälään sijoitetuista tiedonsaannin ja luovuttamisen oikeuttavaa sääntelyä voidaan pitää vaikeaselkoisena ja vaivalloisena.*

Hallituksen esityksen 25. lakiehdotuksessa ehdotetaan säädettäväksi lain 144 §:ssä teknisen käyttöyhteyden avaamisesta tilakäyntirekisteriin. Ehdotetusta säännöksestä ei ilmene, mitä teknisellä käyttöyhteydellä tarkoitetaan tässä yhteydessä. Vaikuttaa siltä, että kysymys on tietojen ilmoittamista sähköisessä muodossa olevasta järjestelystä, jolloin ilmeisesti käytettäisiin sähköistä tiedonsiirtomenetelmää. On myös syytä kiinnittää huomiota siihen, että 1.1.2020 voimaan tuleva julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettu laki (906/2019) sisältää teknisiä rajapintoja ja katseluyhteyksien avaamista koskevat yksityiskohtaiset säännökset. Laki on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (73/2018 vp). Nähdäkseni ehdotetussa muodossa 144 § jää epätäsmälliseksi sen suhteen, minkälaisen tietojen luovutusmahdollisuuden ehdotettu mahdollistaa ja toisaalta, minkälaisia suojatoimia teknisen käyttöyhteyden avaamisessa käytetään. Koska yleislaiksi katsottavassa tiedonhallintalaissa on yksityiskohtaiset säännökset tällaisesta sähköisestä tiedon luovuttamisesta, tulisi ehdotettu sääntely arvioida, missä määrin erityislainsäädännössä voidaan muodostaa sähköisiä tietojen luovuttamista mahdollistavia järjestelyjä ilman riittävän yksityiskohtaista sääntelyä. Ehdotettu vastaa kylläkin aiemmin perustuslakivaliokunnan lausunnoissaan toistamaa kantaa teknisen käyttöyhteyden säätämisestä, mutta tätä vaatimusta ei ole enää esitetty tuoreimmassa lausuntokäytännössä ja toisaalta tiedonhallintalaissa säädetty johtaa teknistä käyttöyhteyttä koskevan sääntelyn pääsääntöiseen poistamiseen erityislainsäädännöstä. Teknistä käyttöyhteyttä koskevaa sääntelyä ei voida nähdäkseni pitää asianmukaisena mallina, jolla ohitetaan yleislaissa säädetyt yksityiskohtaiset säännökset sähköisestä tietojen luovuttamisesta. Huomiota on tosin kiinnitettävä siihen, että tiedonhallintalaissa on teknisiä rajapintoja ja katseluyhteyksiä koskevat pitkät siirtymäajat.

2.12.2019

Tomi Voutilainen
julkisoikeuden professori
Itä-Suomen yliopisto